

**«ΣμεΣ» 10 – Σεμινάριο «Συναντήσεις με Συγγραφείς»
στα πλαίσια του Λογοτεχνικού Εργαστηρίου**

**(Πολιτιστικά Θέματα ΔΔΕ Ανατολικής Αττικής
σε συνεργασία με τον ποιητή Αλέξιο Μάινα)**

~.~

Συνάντηση 10η: Οι συγγραφείς **Ειρήνη Μαργαρίτη** («Επιλεγμένα είδη», εκδ. Μελάι, 2017) και **Γιάννης Παλαβός** («Αστείο», εκδ. Νεφέλη, 2012)

~.~

Σύντομα βιογραφικά των συγγραφέων:

Η **Ειρήνη Μαργαρίτη** γεννήθηκε το 1979, μεγάλωσε στην Αντίκυρα Βοιωτίας και ζει στην Αθήνα. Σπούδασε θέατρο και εργάζεται ως ηθοποιός και σκηνοθέτης. Η ποιητική συλλογή της *Φλαμίνγκο* (εκδόσεις Μελάι, 2014) ήταν υποψήφια για το Κρατικό Βραβείο πρωτοεμφανιζόμενου συγγραφέα, για το αντίστοιχο βραβείο του περιοδικού *Αναγνώστης*, και απέσπασε το βραβείο «Γιάννης Βαρβέρης» της Εταιρείας Συγγραφέων για πρωτοεμφανιζόμενο ποιητή. Από τις εκδόσεις Μελάι κυκλοφορεί και η συλλογή διηγημάτων της *Επιλεγμένα είδη* (2017).

Ο **Γιάννης Παλαβός** γεννήθηκε το 1980 στο Βελβεντό Κοζάνης. Σπούδασε Δημοσιογραφία στο ΑΠΘ και Πολιτιστική Διαχείριση στο Πάντειο. Εξέδωσε τις συλλογές διηγημάτων *Αληθινή αγάπη και άλλες ιστορίες* (εκδ. IntroBooks, 2007) και *Αστείο* (εκδ. Νεφέλη, 2012), που τιμήθηκε με το Κρατικό Βραβείο Διηγήματος και το Βραβείο Διηγήματος του περιοδικού *Ο Αναγνώστης*. Έγραψε, επίσης, σε συνεργασία με τον Τάσο Ζαφειριάδη, το σενάριο των κόμικς *Το πτώμα* (εκδ. JemmaPress, 2011) και *Γρα-Γρου* (εκδ. Ίκαρος, 2017), τα οποία εικονογράφησε ο Θανάσης Πέτρου. Το *Γρα-Γρου* τιμήθηκε με τα Βραβεία Καλύτερου Κόμικς και Καλύτερου Σεναρίου στα Ελληνικά Βραβεία Κόμικς (2018). Επίσης, μετέφρασε τα εξής έργα: *Τριλοβίτες* του Μπρις Ντ' Τζ. Πανκέικ (εκδ. Μεταίχμιο, 2015), *Ημερολόγιο προσευχής* της Φλάννερν Ο'Κόννορ (Αντίποδες, 2015), *Η χαρά του πολεμιστή και άλλα διηγήματα* του Τομπάις Γουλφ (Ίκαρος, 2017) και *Ο αχυρώνας φλέγεται* του Ουίλλιαμ Φώκνερ (Κίχλη, 2018).

~.~

Δείγμα γραφής (ποίηση/πεζογραφία) της Ειρήνης Μαργαρίτη:

Μητέρα

Οι μικρές ζωές που ζούμε
Αυτό είναι το σημαντικό
Τα λεπτά μιας μέρας που δεν έχουν καμία σημασία
Αν σε αγαπώ;
Σε αγαπώ όπως κάποιος που είναι φτωχός
Σε αγαπώ
Χωρίς καμία πολυτέλεια
Μαγειρεύω τα φαγητά που τρως
Και βλέπω τα παιδιά μας να αναπνέουν σε δωμάτια άδεια
Δεν σκέφτηκα ποτέ να φύγω
Η ζωή για μένα δεν είχε τόση φαντασία
Να ξυπνάω δίπλα σου
Αυτό θα θυμάμαι
Αυτό
Κι ότι ίσως ποτέ δεν ζήσαμε εδώ στα αλήθεια

~.~

Μακροβούτι

Ανοίγει η πόρτα. Περιμένω να κατέβουν. Κάποιοι πετάγονται σαν την πρώτη ανάσα μετά από ένα μεγάλο μακροβούτι. Κάποιοι αργά, σαν να βάζεις αντηλιακό μη σε χτυπήσει ο ήλιος. Κάνω μια «τσουπ» κι ανεβαίνω. Κοιτάω για θέση. Αυτός ο αγώνας να βρεις μια θέση. Κάθομαι εξαντλημένη και μια κυρία με στραβοκοιτά.
– Ζούγκλα, κυρία μου. Ο πιο δυνατός κάθεται.

(Από την ποιητική συλλογή *Φλαμίνγκο*, εκδ. Μελάρι, 2014)

~.~

Πιο άγριο κι από μένα

Το πώς καταρρέουν όλα είναι από παλιά ένα μυστήριο. Λες και οι τοίχοι έχουν μέσα τους σεισμό. Πρώτα τα φύλλα και μετά η ψυχή. Φθορά σε κίτρινο. Δεν είναι η υγρασία το λάθος. Το νερό ήταν εκεί από την αρχή. Περίμενε μυστηριωδώς να εκτιναχθεί. – Μακριά στο βάθος των μαλλιών μου ζει ένα ζώο πιο άγριο κι από μένα. Το ταΐζω και φοβάμαι. Μη δε χορτάσει, ποια πτώση τότε θα του υποσχεθώ.

(Πρώτη δημοσίευση: *Andro.gr*)

~.~

κορίτσι που έπαιζε

Θυμάται ακόμη
το Χαρούμενο χωριό της
Τις πέτρες και το χώμα
Έπαιζε το σκοτάδι
κάθε που αυτός
της έφερνε σεντόνια

Κορίτσι που έπαιζε
Με τον ανήσυχο ουρανό
να τραγουδά
βροχή
Με τις δασκάλες,
τα λουλούδια

Θυμάται ακόμη
το χωριό της
με τον ανήσυχο ουρανό

κορίτσι που έπαιζε
με τα λουλούδια

(Πρώτη δημοσίευση: *Bookpress.gr*)

~.~

Και ένα διήγημα από τη συλλογή διηγημάτων *Επιλεγμένα είδη*:

Ο άντρας και το κορίτσι

Ήταν σχεδόν απόγευμα όταν γύρισε σπίτι. Έπλυνε τα χέρια του και κάθισε στο τραπέζι. Μπροστά του ένας δίσκος. Ένα πιάτο σκεπασμένο με λευκή χαρτοπετσέτα, και δυο φέτες ψωμί. Δίπλα ένα σημείωμα. Το τυρί ήταν στο ψυγείο, έλεγε, να φάει, μην το ξεχάσει. Σηκώθηκε κι άνοιξε το ψυγείο. Τα χέρια του έτρεμαν ελαφρά και τα μάτια του έτσουζαν. Ήταν κόκκινα και ξερά. Έβγαλε την χαρτοπετσέτα και ξεκίνησε να τρώει μικρές μικρές μπουκιές λες και δεν πεινούσε πραγματικά. Λες και δεν είχε να φάει απ' το πρωί, λες και το φαγητό είχε μέσα του μικρά εμπόδια που τον ανάγκαζαν να μασάει πολύ προσεκτικά την κάθε μπουκιά και να την καταπίνει με επιφύλαξη. Είχε ιδρώσει. Κάποια στιγμή έπιασε τον εαυτό του να παίζει με το ψωμί. Είχε ξεχωρίσει την κόρα από το μαλακό του ψωμιού και είχε φτιάξει ένα κυκλάκι. Με την ψίχα άρχισε να σχηματίζει σβόλους τους οποίους τοποθετούσε μέσα στο κυκλάκι αυτό με προσοχή. Το έκανε αυτό για αρκετή ώρα λες και προσπαθούσε να αποφασίσει τι να σχεδιάσει. Στο τέλος κοίταξε με έκπληξη

και παρατήρησε ότι είχε φτιάξει ένα πρόσωπο χαμογελαστό. Δεν μπορούσε να πει αν ήταν άντρας ή γυναίκα. Μάλλον έμοιαζε μ' αυτές τις ζωγραφιές που τόσες φορές του είχε δείξει το κορίτσι. Για μια στιγμή το σκέφτηκε και χαμογέλασε. Μόνο για λίγο όμως.

Μετά έβαλε στο δεξί μάτι του προσώπου ένα μικρό δάκρυ κι έμεινε να το κοιτάει ώρα πολλή. Τόσο που ξέχασε να μασάει μπουκιές. Τόσο που τα μάτια του ξεράθηκαν ακόμα περισσότερο και ένας οξύς πόνος διαπέρασε το κεφάλι του με τέτοια ένταση που τον ανάγκασε να σπρώξει το πρόσωπο μακριά. Αυτό διαλύθηκε και τα κομμάτια του πήγαν και στάθηκαν σε διάφορα σημεία της κουζίνας. Ένας σβόλος κάτω απ' το τραπέζι, άλλος δίπλα στο ψυγείο, ένα κομμάτι κόρας στην άκρη του νεροχύτη, κάποιο άλλο στα πόδια του. Του φάνηκε πως ακόμα κι έτσι χαμογελούσε. Θύμωσε. Μάζεψε τα κομμάτια με μια χαρτοπετσέτα και τα πέταξε βιαστικά στον σκουπιδοτενεκέ. Ύστερα πήγε στον νεροχύτη και έπλυνε τα χέρια του. Με την πλάτη γυρισμένη, ένιωθε κάποιον να τον κοιτάει. Δεν γύρισε. Ένιωθε να ιδρώνει περισσότερο. Ήταν σίγουρος, κάποιος τον κοιτούσε επίμονα. Έκλεισε τη βρύση, σκούπισε ήρεμα τα χέρια του και με μια απότομη στροφή γύρισε να τον αντιμετωπίσει. Τίποτα. Έμεινε για λίγο ακίνητος κι όρμησε στο σαλόνι.

Το κορίτσι κοιμόταν στον καναπέ. Η τηλεόραση ανοιχτή. Εικόνες άλλαζαν με ταχύτητα χωρίς κανέναν ήχο. Κάθισε στην πολυθρόνα κι άρχισε να τρίβει τα μάτια του. Τον ενοχλούσε αυτή η εναλλαγή. Έκλεινε τα μάτια κι όμως ήταν ακόμα εκεί, πιο έντονη. Πυροτεχνήματα σε βαθιά νύχτα. Σκέφτηκε πως μάλλον ήταν κουρασμένος. Μετά σκέφτηκε πως δεν θυμόταν και ποτέ να μην είναι κουρασμένος. Κοίταξε γύρω του, το πάτωμα ήταν βρόμικο, το κρεβάτι ξέστρωτο, το τραπέζι γεμάτο ψίχουλα, ο καναπές μια μεγάλη τρύπα κάτω απ' τα πόδια του κοριτσιού και το δωμάτιο σκοτεινό. Λυπήθηκε. Έκλεισε τα μάτια κι έμεινε με τα πυροτεχνήματα. Σε λίγο αποκοιμήθηκε.

Το κορίτσι ονειρεύτηκε μια μπάλα. Την κλωτσούσε κι έτρεχε στον δρόμο. Ήταν μπλε μέχρι που έγινε κόκκινη, φούσκωσε κι άρχισε να ανεβαίνει ψηλά, όλο και πιο ψηλά ώσπου χάθηκε. Το κορίτσι φώναξε μπάλα και ξύπνησε. Άνοιξε τα μάτια και κοίταξε γύρω, μήπως ήταν κάπου εκεί τελικά. Κάθισε στον καναπέ και κοιτούσε. Είδε τον μπαμπά. Είπε μπαμπά. Κάθισε λίγο ακόμα. Ξαναείπε μπαμπά. Τίποτα. Σηκώθηκε και περπάτησε μέχρι το τραπέζι. Πεινούσε.

Στο τραπέζι υπήρχαν μόνο ψίχουλα. Τα έπιανε με το δαχτυλάκι της, τα κολλούσε δύο δύο και τα έβαζε στο στόμα. Στη συνέχεια άνοιξε το ψυγείο, βρήκε ένα μισολιωμένο ροδάκινο κι άρχισε να το δαγκώνει με όρεξη. Ζουμιά έτρεχαν στον λαιμό της. Όταν το έφαγε όλο, ακούμπησε το κουκούτσι προσεκτικά πάνω στο τραπέζι κι άρχισε να παίζει με τα χεράκια της που κολλούσαν. Τα ένωνε μεταξύ τους και γελούσε. Μετά έκανε το ίδιο, στην μπλούζα της.

Σε λίγο βαρέθηκε και πήρε την κούκλα της. Της μιλούσε και τη μάλωνε. Μετά της έδινε φιλάκια και την έβαζε για ύπνο. Της έλεγε «δεν ήσουνα καλό κορίτσι σήμερα, αλλά η μαμά σ' αγαπάει. Θες να σου πει ένα παραμύθι;» και μετά της έλεγε ένα παραμύθι και της τραγουδούσε αλλά αυτή δεν κοιμόταν και τότε της ξαναφώναζε. «Γιατί δεν κλείνεις τα μάτια σου γιατί;» Την κουνούσε

πάνω κάτω. Την έπιανε απ' τα χέρια τα πλαστικά και την ταρακουνούσε. Η κούκλα έκλεινε για λίγο τα μάτια κι αυτά αμέσως ξανανοίγανε. Στο τέλος την πέταξε μακριά με όλη της τη δύναμη. Η κούκλα βρέθηκε κάτω απ' το τραπέζι με τα μάτια ανοιχτά να φωνάζει με την ηχογραφημένη της φωνή: Σήκω μι μάμι μι μάμι μι... Είχε καιρό να δουλέψει.

Το κορίτσι τρώμαξε και πήγε και στάθηκε δίπλα στον μπαμπά. Κοιτούσε την κούκλα από μακριά. Ξαφνικά αυτή σώπασε. Το κορίτσι έμεινε λίγο ακόμα εκεί να βεβαιωθεί κι ύστερα πήρε το τηλεκοντρόλ και κάθισε ξανά στον καναπέ. Το έβαλε μπροστά της σε ευθεία γραμμή και σταύρωσε ταποδαράκια της όπως είχε δει να κάνει η μαμά. Πατούσε τους αριθμούς κι επαναλάμβανε 1, 2, 3, 4, 5... Λίγο μετά αποφάσισε να δυναμώσει τον ήχο και το έκανε κουνώντας ρυθμικά τη μικρή της λεκάνη μπρος πίσω. Ήταν ενθουσιασμένη!

Ήταν αυτός ο ήχος που απέκτησε ταχύτητα, που τρύπωσε στη βαθιά νύχτα του άντρα και τον έφερε απότομα πίσω. Πίσω σ' αυτό το περασμένο απογευματινό φως του δωματίου. Το κορίτσι σταμάτησε να λικνίζεται και με το βλέμμα της ακινητοποιήθηκε στα μάτια του. Είχε κάνει ζημιά.

Ο άντρας σηκώθηκε απότομα, άρπαξε το τηλεκοντρόλ και το πέταξε στον τοίχο. Αυτό έσκασε στο πάτωμα με γδούπο. Ησυχία μετά κι αυτοί ακίνητοι. Το κορίτσι άρχισε να κλαίει. Στην αρχή χωρίς να το θέλει, καταπίνοντας τον οξύ ήχο μην ξεφύγει και μην τολμώντας να πάρει τα καστανά της μάτια απ' την ευθεία στην οποία συναντούσε τον άντρα. Μέχρι που δεν άντεξε άλλο κι ένα μικρό μ βγήκε απ' το στόμα της, μικρό στην αρχή, μα ολοένα πιο δυνατό μέχρι που έγινε ου, ου που συνειδητοποιεί με αργά βήματα τον εαυτό του για να μεταμορφωθεί τέλος σ' ένα α. Ένα α σύνθετο, ένα α κουρδισμένο κάπου ανάμεσα στην απορία και στο παράπονο, μα πάνω απ' όλα ένα α άγριο που τράνταζε ολόκληρο το σώμα της. Ο άντρας ένιωσε τα μάτια του να παίζουν, σχεδόν ανοιγόκλειναν με δική τους βούληση, χωρίς αυτός να τους έχει δώσει καμιά τέτοια εντολή. Το κορίτσι σταμάτησε απότομα. Σηκώθηκε, πήρε από το πάτωμα το τηλεκοντρόλ και ξανακάθισε στον καναπέ, όπως είχε δει τη μαμά να κάνει. Ο άντρας πήγε στην κουζίνα κι άρχισε να πλένει τα πιάτα. Μετά από λίγο της είπε: «Πεινάς;». Το κορίτσι απάντησε κουνώντας το κεφάλι. Αυτός έβγαλε απ' το ντουλάπι ένα πακέτο μακαρόνια κι έβαλε νερό να βράζει.

Όταν το κορίτσι έκατσε στο τραπέζι ήταν βράδυ. Τα πόδια της δεν έφταναν στο πάτωμα. Κρέμονταν στον αέρα. Φορούσε μόνο τη μια παντόφλα, η άλλη κρεμόταν από το μεγάλο δάχτυλο έτοιμη να πέσει. Το κορίτσι έπαιζε με τα μακαρόνια και τη σάλτσα. Τα στριφογυρνούσε συνέχεια και προσπαθούσε να τα κάνει να υπακούσουν στον ρυθμό που σιγοτραγουδούσε. Ο άντρας την κοιτούσε. Το κορίτσι άφησε το πιρούνι κι έπιασε το σημείωμα που ήταν ακουμπισμένο λίγο πιο δίπλα. Πότε θα 'ρθει η μαμά;

Ειρήνη Μαργαρίτη, από τη συλλογή διηγημάτων
Επιλεγμένα είδη, εκδ. Μελάρι, 2017

Δείγμα γραφής του πεζογράφου Γιάννη Παλαβού:

Δύο διηγήματα από τη συλλογή διηγημάτων *Αστείο*:

Γέροι άνθρωποι

Η γιαγιά μου έσπασε το γοφό της πέρυσι τα Θεοφάνια. Ξεκίνησε πρωί για τη λειτουργία. Χιόνιζε. Το πλακόστρωτο είχε παγώσει. Περπατούσε τοίχο τοίχο. Στην πλατεία, μπροστά στην πλαστική φάτνη, σκόνταψε σ' ένα χαντάκι. Τη βρήκαν δέκα λεπτά αργότερα, έτρεμε απ' τον πόνο και το κρύο. Το ζεστό αίμα είχε ανοίξει μυρωδάτες τρυπούλες στο χιόνι.

Οι γιατροί είπαν ότι δύσκολα θα περπατήσει. Την κράτησαν ένα μήνα σ' ένα υποφωτισμένο δωμάτιο. Στις γωνίες ξεφλουδίζονταν σοβάδες κι έβλεπες στρώματα μογιάς, σαν τομή ανασκαφής. Την πρώτη βδομάδα ζήτησα υπηρεσιακό για να τη δω. Έκλαιγε. Η μάνα μου της έσφιγγε το χέρι κι έσκυβε στο μωσαϊκό, προς τη μεριά της νοσοκόμας.

Στο σπίτι του θείου επέστρεψε τις Απόκριες. Ο θείος ήταν χήρος. Ταξίδευε συνέχεια για δουλειές. Η μάνα μου φρόντιζε τη γιαγιά, της άλλαζε εσώρουχα, την τσίτσε, της έστρωνε τα μαλλιά. Μισό αιώνα πριν γινόταν το αντίστροφο. Στο μεταξύ έξω πέταγαν χαρταετοί, έφτασε το Πάσχα. Στις αρχές του καλοκαιριού ένα αγοράκι από τη γειτονιά των τσιγγάνων πνίγηκε σε μια δεξαμενή, ήρθαν περιπολικά, τα καφενεία βούιζαν. Όμως για τη γιαγιά η ζωή ήταν πια ένα παράθυρο πλάι στο κρεβάτι. Ένα παράθυρο δεκατεσσάρων ιντσών, μικρότερο από την οθόνη της τηλεόρασης, απέναντι στο κομοδίνο.

Τον Οκτώβρη πήρα την άδεια απολύσεως. Γύρισα στο χωριό. Οι φίλοι μου έλειπαν –άλλος χρωστούσε μαθήματα, άλλοι μεταπτυχιακά, άλλοι φοβισμένοι νεοσύλλεκτοι. Ξυπνούσα το μεσημέρι και περίμενα. Κλειδωνόμουν στο δωμάτιο με νοικιασμένες ταινίες. Τ' απογεύματα βολτάριζα στις πλαγιές. Οι κέδροι έριχναν μακριές σκιές, τα πεύκα έσταζαν δροσιά. Ο κάμπος άχνιζε στον ορίζοντα. Χάσιμο χρόνου.

Με τον καιρό η υγεία της γιαγιάς καλυτέρευε. Τα πόδια της στήριζαν κάπως το κορμί της. Ο γιατρός της έδωσε ένα πι. Αλώνιζε το δωμάτιο, ένα βήμα το λεπτό. «Κοίτα, Τάσο, κοίτα» μου είπε όταν την επισκέφτηκα. Έγειρε μπρος κι έσφιξε τις λαβές. Για λίγα δευτερόλεπτα έμεινε στην ίδια στάση. Έμοιαζε με αρσιβαρίστα που συγκεντρώνεται για να σηκώσει τη μπάρα. Λύγισε το γόνατο και βάδισε σαράντα εκατοστά. Ένα χαμόγελο σαν φλας.

Μια Κυριακή απόγευμα, τέλη Νοέμβρη, μου χτύπησε η μάνα μου. Κρατούσε ένα τάπερ.

«Γαλατόπιτα για το θείο σου. Πήγαινε τη, σε παρακαλώ, είμαι πτώμα».

Ήμουν κουλουριασμένος στο κρεβάτι με τα παπούτσια. Διάβαζα τη χτεσινή εφημερίδα. Της γκρίνιαξα, αλλά δεν έπαιρνε από λόγια. Κατηφόρισα μέχρι το σπίτι. Ο θείος έσυρε ως το πλατύσκαλο δυο κόκκινες παντόφλες.

«Θες να πεις μια καλησπέρα στη γιαγιά;» ρώτησε.

«Άλλη φορά».

Γύρισα να φύγω κι είδα το πρόσωπό της στο παράθυρο. Ήταν ακίνητο, κεντραρισμένο σαν φωτογραφία. «Έλα λίγο» είπε.

Το ισόγειο που ζούσε ήταν παλιότερα στάβλος. Το εβδομήντα εννιά και το ογδόντα γεννήθηκαν τα ξαδέρφια μου. Η οικογένεια χρειαζόταν χώρο. Τα ζώα σφάχτηκαν, ο στάβλος καθαρίστηκε κι εκείνη υποβιβάστηκε εκεί. Θυμάμαι ακόμα ένα παχουλό γουρουνάκι να γουργουρίζει στο σημείο που τώρα βρίσκεται το ντιβάνι. Τράβηξα ένα σκαμπό.

«Το σχολείο καλά;»

Δεν απάντησα. Στο τραπεζάκι ανάμεσά μας χάπια. Γράπωσε το πι.

«Περπατώ» είπε. «Μπορώ».

«Το ξέρω, γιαγιά. Δε χρειάζεται».

«Δες».

Στηρίχτηκε κι άρχισε τα βήματα. Έκανα να τη βοηθήσω.

«Στάσου» είπε. «Στο αποχωρητήριο πάω».

Διέσχισε τα τέσσερα μέτρα ως την τουαλέτα. Μπαίνοντας μου υπέδειξε το σκαμπό. Δεν πρόλαβα να καθίσω κι ακούστηκε φασαρία, γυαλικά που κομματιάζονται σε πλακάκια. Πετάχτηκα να δω, αλλά η γιαγιά φώναξε από μέσα ότι είναι εντάξει. Ένα λεπτό μετά, βγήκε από την τουαλέτα μια κοπέλα το πολύ είκοσι χρονών. Φορούσε μια πλεκτή ζακέτα και μαύρη φούστα ως τον αστράγαλο. Τα μαλλιά της ήταν πιασμένα σε κότσο.

«Εσύ ποια είσαι;»

Έδειξε στο σύνθετο. Σε μια κορνίζα ο παππούς πόζαρε με γαμπριάτικο κοστουμί. Το κορίτσι που βγήκε απ' το μπάνιο έγερνε ελαφρά στον ώμο του. Σάστισα. Πήγα στην τουαλέτα. Κανείς. Ούτε ένα μπουκάλι σπασμένο. Η κοπέλα ξεκρέμασε ένα παλτό κι άνοιξε την πόρτα.

Πήρα το μπουφάν και την ακολούθησα. Βγήκαμε απ' το χωριό, ανεβήκαμε στον Αϊ Λια. Στη διαδρομή δεν αλλάξαμε κουβέντα. Πιάσαμε ένα παγκάκι στο χείλος του λόφου. Χιόνιζε απαλά. Σύννεφα έκρυβαν την κορυφογραμμή. Έβγαλε από την τσέπη της έναν Άσσο άφιλτρο. Μου πρόσφερε.

«Δεν ήξερα ότι κάπνιζες».

Έβαλε γελώντας το τσιγάρο στα χείλη της.

«Κανένας δεν το ήξερε».

Έψαχνε τις τσέπες της για αναπτήρα. Την κοιτούσα.

«Γλίστρησα στο μπάνιο και χτύπησα στο μέτωπο» είπε. «Μη ρωτάς – πέθανα. Μπαίνοντας παραπάτησες κι έπεσες δίπλα μου».

«Είμαι κι εγώ νεκρός;»

«Μπα. Γρατσουνιές. Λιποθύμησες. Έχεις φωτιά;»

Της άναψα το τσιγάρο. Μισό χιλιόμετρο μακριά, ένα τρακτέρ έκανε ζιγκ ζαγκ στους τράφους. Κάπνισα χαζεύοντας τα ίχνη στο λασπωμένο χωματόδρομο. Έπιασε ψύχρα. Το μπουφάν το είχα από το γυμνάσιο, δεν υπήρχαν κουμπιά. Με κοίταξε.

«Θέλω να εξομολογηθώ κάτι».

Παύση. Ζύγισε τις διαθέσεις μου.

«Στην Κατοχή, παντρεμένη, πήγα μ' έναν Ιταλό». Κι άλλη παύση. Συνέχισε: «Έντσο τον έλεγαν. Ανθυπολοχαγός του Πυροβολικού. Κούκλος».

Ζάρωσα τους ώμους μου.
«Γιατί μου το λες; Γιατί σ' εμένα;»
«Ήθελα να ξαλαφρώσω. Έτυχε να είσαι ο τελευταίος άνθρωπος που βλέπω».

Τριγύρω το χιόνι έπεφτε γαλήνια, λες και κάποιος αναποδογύρισε μια γυάλινη σφαίρα γεμάτη νερό κι άσπρες νιφάδες. Σουρούπωνε.

«Σου άρεσε;» τη ρώτησα.

Χαμογέλασε:

«Η καλύτερη στιγμή της ζωής μου».

Πέντε λεπτά χαχανίζαμε. Αναψε δεύτερο τσιγάρο.

«Εσύ;»

«Εγώ τι;»

«Εγώ τέλειωσα. Εσύ τι σκέφτεσαι από δω και πέρα;»

«Διάφορα». Μίλησα για σπουδές, δουλειές, ένα μυθιστόρημα που θα έγραφα. Για γνωστούς που θα με φιλοξενήσουν στην πρωτεύουσα. Ετοιμάζω, είπα, τα χαρτιά μου για υποτροφία εξωτερικού. Αλληλογραφώ μ' ένα γάλλο ζωγράφο, ίσως επιμεληθώ το αρχείο του. «Πολλές επιλογές».

Ρούφηξε την τελευταία τζούρα, έσβησε τη γόπα στο τακούνι της. Αναστέναξε.

«Τίποτα ε; Και το ξέρεις...»

Έγνεψα καταφατικά: «Και το ξέρω...»

Το χιόνι εξακολουθούσε να πέφτει.

«Και τι θα κάνεις;»

«Ξέρω γω;... Θα βασιστώ στην καλοσύνη των ξένων. Θα ελπίσω στις συγκυρίες. Θα επενδύσω σε προσευχές. Ό,τι κι εσύ. Ό,τι κάνει όλος ο κόσμος».

«Ογδόντα ένα χρόνια προσπαθούσα να καταλάβω τι κάνει όλος ο κόσμος».

«Κατάλαβες;»

«Ούτε γι' αστείο».

Το φως λιγότευε. Ήταν σαν να αιωρούμαστε.

«Αλήθεια πέθανες;»

«Ναι. Τώρα είμαστε ξαπλωμένοι στο πάτωμα. Για δεξ στο πακέτο, έμεινε κανένα τσιγάρο;»

Ήταν άδειο. Της το έδειξα.

«Αυτό ήταν» είπε. «Όπου να 'ναι συνέρχεσαι».

Φύσηξε ένα αεράκι. Άνοιξα τα βλέφαρα κι ένιωσα τα κρύα πλακάκια, πιο πέρα η γιαγιά σωριασμένη ανάμεσα σε γυαλιά, τα μάτια της ανοιχτά, κοιτούσαν το ταβάνι, αλλά δεν το κοιτούσαν.

~.~

Μαρία

Το τμήμα μας το λέμε σαλόνι. Γιατί το γουρούνι δεν μπορεί να πεθάνει έτσι, με τον μπαλτά. Το ζυγώνεις και καταλαβαίνει. Τότε αγχώνεται. Τσιρίζει,

υποφέρει. Σαν να σφάζεις άνθρωπο είναι. Αλλά δεν απαγόρευσαν γι' αυτό τα μαχαίρια οι κτηνίατροι. Απ' το φόβο βγάζει υγρά το σώμα του, λένε. Τοξίνες. Το κρέας δεν τρώγεται μετά. Δηλητήριο.

Τα φορτηγά έρχονται δυο φορές τη βδομάδα. Κατεβάζουμε τα ζώα στο γρασίδι, τους φέρνουμε καλαμπόκι και σόγια. Τ' αφήνουμε όλη μέρα να συνηθίσουν το χώρο. Την επομένη τα βάζουμε στη σειρά και τα βολτάρουμε στη φάρμα. Χαλαρώνουν. Κυλιούνται στο χορτάρι. Το άλλο πρωί, μόλις σκύψουν στη σκάφη να φάνε, περνάει ηλεκτρικό ρεύμα και πεθαίνουν ακαριαία. Μετά μαζεύουμε τα πτώματα και τα πάμε στο διπλανό κτήριο. Εκεί αναλαμβάνουν οι συνάδελφοι. Τα γδέρνουν, τα κομματιάζουν. Δεν ξέρω. Εγώ δουλεύω στο σαλόνι. Δουλειά μου είναι να ξεχνιούνται τα γουρούνια μέχρι να τα τινάξει το ρεύμα.

Μια Δευτέρα, ο οδηγός ήρθε με την καρότσα σχεδόν άδεια. «Αφήστε», λέει, «έπιασε φωτιά το χοιροτροφείο». Άναψε τσιγάρο: «Μύρισε μπέικον χιλιόμετρα». Τα παιδιά γέλασαν. «Αυτά πρόλαβα να φορτώσω. Είναι ένα χοιροτροφείο τρεις ώρες δρόμος. Από κει θα φέρνουμε τώρα». Πιάσαμε να κατεβάζουμε τα ζώα. Ήταν καμιά εικοσαριά. «Αλλά πρώτα πρέπει να συμφωνήσουν τ' αφεντικά. Άλλη παρτίδα θα φέρω σε δέκα μέρες».

Το αυτοκίνητο έφυγε, εμείς σηκώσαμε τα μανίκια. Μαζέψαμε τα γουρούνια σε μια γωνιά. Ανάμεσά τους ήταν και μικρά. Στέκονταν και ρουφούσαν τις μύτες τους. Τα 'βγαλα στο γρασίδι, τ' αμόλησα ως την περιφράξη. Ύστερα μας φώναξε ο προϊστάμενος. Είπε ότι θα κρατούσαμε τα ζώα ως την επόμενη παραλαβή. Μια που η άλλη φουρνιά θ' αργούσε, τα παιδιά από δίπλα ζήτησαν άδεια. Κοίταξα τα γουρούνια. Τυχερά: δέκα μέρες.

Το ίδιο μεσημέρι μάς μάζεψε ο προσωπάρχης. Όσοι απ' το σαλόνι ήθελαν, λέει, μπορούσαν κι αυτοί να λείψουν. Οι περισσότεροι εξαφανίστηκαν. Εγώ δεν είχα λόγο να φύγω. Καταλήξαμε δυο άτομα. Θα μέναμε μέσα όλο το δεκαήμερο και θα παίρναμε την άδειά μας μετά. Τα γουρούνια χουζούρευαν. Απ' το δεύτερο πρωί ήταν σαν στο σπίτι τους. Εμείς δεν κάναμε τίποτα. Γεμίζαμε τις λεκάνες καλαμπόκι, αλλάζαμε νερά. Ο συνάδελφος τη μισή μέρα έβλεπε ματς. Είχε φέρει κι ένα ψυγειακι με μπίρες. Έπινε κι άλλαζε κανάλια. Εγώ είχα βγάλει ένα σκαμπό και καθόμουν έξω. Οι μέρες ήταν όμορφες, ήλιος και αεράκι και το βουνό απέναντι πράσινο σαν πελώρια μέντα. Ξεφύλλιζα ένα βιβλίο. Του ανιψιού μου, το 'χα βρει στο τζάκετ μου. Ήταν ένα χακί αμπέχονο. Ο μικρός το δανειζόταν πού και πού. Κάθε φορά που μου το γύριζε, στρίμωνχε κι ένα βιβλίο στην τσέπη. Το εξώφυλλο έγραφε «Ομάρ Καγιάμ, Ρουμπαγιάτ». Λιακάδα. Πιο κει τα γουρουνάκια έπαιζαν, πάλευαν. Πήγαινα με τη σκάφη γεμάτη φαΐ και πλάκωναν όπως τα περιστέρια στις πλατείες. Την τέταρτη μέρα πια τα ξεχώριζα. Ο συνάδελφος ούτε ξεμύτιζε. Τα ζώα τα φρόντιζα εγώ. Κάναμε βόλτες, εγώ μπροστά, αυτά πίσω μπούγιο να τσιρίζουν. Σχολική εκδρομή.

Ένα βράδυ τα 'κλεισα στο σπίτι τους για ύπνο. Ήταν ένα γουρουνάκι που δεν άκουγε. Με κοιτούσε. Τα ρουθούνια του υγρά. Το 'πιασα και το έβαλα μέσα. Το άλλο πρωί δεν έλεγε να βγει. Τάισα τα υπόλοιπα και τ' άφησα να τρέχουν. Μπήκα και στάθηκα μπροστά του. Ήταν θηλυκό. Το ένα μάτι μαύρο, το άλλο γαλάζιο.

«Τι είναι;» το ρώτησα. «Δε θέλεις βόλτα;». Άπλωσα το χέρι μου. «Έλα».

Πλησίασε. Έβαλε το στόμα του στη χούφτα μου και την έγλειψε. Ήταν μικρό, μερικών μηνών. Το χάιδεψα. Και τότε μου 'ρθε να του δώσω ένα όνομα. Μου φάνηκε φυσικό. «Θα σε λέω Μαρία» είπα. Με κοίταξε κι έκανε «όινκ». Βγήκαμε στον ήλιο. Κάθισα στο σκαμπό κι άνοιξα το βιβλίο. Λες κι ήταν Κυριακή στον Εθνικό Κήπο. Είχαμε δώσει στα γουρούνια μια μπάλα. Μέσα ήταν κούφια, γεμάτη σιτάρι. Είχε τρύπες κι όπως την κυλούσες, οι σπόροι χύνονταν έξω. Τα γουρούνια την τσουλούσαν από δω κι από κει, ύστερα έπεφταν με τα μούτρα στο φαγητό. Είχαν δυο μέρες ζωής. Δίπλα μου η Μαρία στρογγυλοκαθόταν, μια μεγάλη ροζ γάτα.

Το επόμενο βράδυ στριφογυρνούσα στο κρεβάτι. Σκεφτόμουν τα ζώα που πέρασαν απ' τα χέρια μου. Έχω κουβαλήσει χιλιάδες πτώματα στο σφαγείο. Ποτέ δεν μου πέρασε απ' το μυαλό ότι κάποια μπορούσα να τα σώσω. Στο κάτω κάτω, έλεγα, πεθαίνουν ήρεμα: δυο μέρες παιχνίδι, φαγητό, κι ύστερα σε μια στιγμή τέλος.

Όμως κατά τις τρεις ξύπνησα με ταχυπαλμίες. Τριγύρω ένα φως κίτρινο σαν κασέρι. Τράβηξα την κουρτίνα. Δεν είχε πανσέληνο, αλλά το φεγγάρι ήταν τόσο μεγάλο που έμοιαζε με κολοκύθα κρεμασμένη στο παράθυρο. Πιο πέρα ο συνάδελφος, στουπί, ροχάλιζε. Πέταξα το σεντόνι. Πήρα τα κλειδιά της πύλης, γέμισα μια σακούλα με μπίρες. Κατέβηκα στο σπιτάκι των γουρουνιών. Κοιμόνταν. Όλα εκτός από ένα. Τράβηξα το σύρτη, η Μαρία βγήκε. Έκλεισα και ξεκινήσαμε.

Η φάρμα είχε δύο εισόδους. Η μία έβγαζε στην εθνική, από κει που μας έρχονταν οι παραλαβές. Η άλλη οδηγούσε στο βουνό. Ανεβαίναμε μια ώρα. Βρήκαμε ένα ξέφωτο. Στο βάθος η πόλη λαμπύριζε. Ησυχία. Ακολουθούσα με το βλέμμα τη γραμμή του γαλαξία. Η Μαρία είχε ζαρώσει στα πόδια μου. Αιώνες πριν, χιλιετίες, πρόγονοί της, αγριογούρουνα με αρκουδίσιο τρίχωμα, κυνηγούσαν τις νύχτες, σκότωναν ερημίτες και ταξιδευτές σε βουνά σαν κι αυτό. Της χάιδεα το κεφάλι. Άνοιξα μια μπίρα. Έβγαλα απ' το τζάκετ μου το βιβλίο. Σηκώθηκα, πάτησα σε μια κοτρόνα. Το φεγγάρι-κολοκύθα με σημάδευε σαν προβολέας. Διάβασα δυνατά:

Είν' η ζωή παράξενο που φεύγει караβάνι.

Που της θερίζει τη χαρά της μοίρας το δρεπάνι.

Η Μαρία είπε «όινκ».

Πες μου, γιατί να θλίβεστε και συλλογιέστε τ' αύριο;

Κέρνα μας, κέρνα, κεραστή, κι η νύχτα μάς προκάνει.

Κατέβηκα, άνοιξα άλλο ένα κουτάκι. Τα μάτια της Μαρίας έμειναν όλη τη νύχτα ορθάνοιχτα, κοιτούσαν τον ορίζοντα. Όταν τέλειωσαν οι μπίρες, στο απέναντι βουνό ξημέρωνε. Σηκώθηκα, πήρα την κατηφόρα. Η Μαρία με ακολουθούσε.

Γιάννης Παλαβός, από τη συλλογή διηγημάτων
Αστείο, εκδ. Νεφέλη, 2012

~ ~ . ~ ~

~ ~ . ~ ~